

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Економіки та менеджменту
/назва факультету/

Кафедра Психології
/назва кафедри/

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
Галина Ціх
(підпис) (прізвище та ініціали)
«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Експериментальна психологія

/назва дисципліни/

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
/шифр і назва галузі знань/

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
/назва/

спеціальність 053 «Психологія»
/шифр і назва/

освітня програма «Психологія»
/назва/

спеціалізація
/назва/

вид дисципліни обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
/обов'язкова/вибіркова/

Тернопіль – 2025 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія»
(назва дисципліни)
 для студентів факультету економіки та менеджменту
(назва факультету)

Розробник:

Доцент кафедри психології,
кандидат психологічних наук
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

З.М. Ірина ПЕРІГ /
(підпис) (ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні
 кафедри психології

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1
(назва)

Завідувач кафедри Василь / Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /
(підпис) (ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена НМК
 факультету економіки та менеджменту

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1
(назва)

Секретар НМК Оксана / Оксана ПОТІХА /
(підпис) (ініціали та прізвище)

Робоча програма погоджена:

Спеціальність 053 «Психологія»

(шифр і назва)

освітня програма «Психологія»

(назва)

Завідувач випускової кафедри Василь / Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /
(підпис) (ініціали та прізвище)

Гарант освітньої програми З.М. Ірина ПЕРІГ /
(підпис) (ініціали та прізвище)

1. Структура навчальної дисципліни

Показник	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів/годин	5/150	5/150
Аудиторні заняття, год.	72	14
Самостійна робота, год.	78	136
Аудиторні заняття		
- лекції, год.	36	8
- лабораторні, год.	-	-
- практичні заняття, год.	36	6
- семінарські, год.	-	-
Самостійна робота		
- підготовка до лабораторних (практичних, семінарських) занять	36	7
- опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	17	84
- виконання контрольних завдань	-	-
- виконання індивідуальних завдань	-	-
- виконання курсових проектів (робіт)	-	-
- підготовка та складання заліків, екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	25	45
Екзамен		

Частка годин самостійної роботи студента:

- денна форма навчання - 52%;
- заочна (дистанційна) форма навчання - 91%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни є:

- створення умов для засвоєння студентами цілісної системи знань з питань розвитку експериментального методу в дослідженні психіки, розкритті сутності та принципів експериментального дослідження психіки, його структури, етапів та типів експерименту;
- розгляді основних складових експерименту: змінні, гіпотези, планування, обробка та інтерпретація результатів дослідження;
- у формуванні та розвитку професійно та особистісно важливих якостей майбутніх фахівців.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення студентів з історією розвитку експерименту в психології, місцем експериментальної психології в системі наукового знання, особливостями становлення експериментального методу в психології;
- формування знань про закономірності, умови, принципи застосування експериментального дослідження психіки;
- формування знань про типи експериментів, їх особливості, структуру експериментального дослідження, вироблення вмінь і навичок проведення валідного експериментального дослідження, його планування, процедуру, методи виміру експериментального ефекту та опрацювання результатів, правильного і науково обґрунтованого пояснення психологічних фактів отриманих в результаті експериментального дослідження.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР19. Реалізовувати професійну мобільність, що передбачає індивідуальну траєкторію та вибір сфери зайнятості психолога.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

- інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у

сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;

- загальних:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- фахових:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Лекційні заняття

№	Тема заняття та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2		
1	Тема 1. Становлення експерименту в психології 1. Значення навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» для професійної підготовки психологів. 2. Експериментальна психологія: об'єкт, предмет і завдання. 3. Передумови виникнення і становлення експериментального методу в психології. 4. Тенденції розвитку й основні проблеми експериментального методу в психології.	2	1
2	Тема 2. Методологія та структура наукового дослідження 1. Наука як особлива сфера людської діяльності. 2. Методологія науки. 3. Структура наукового знання. 4. Поняття парадигми наукового дослідження. 5. Поняття «наукове дослідження» та методологічні засади наукового знання. 6. Види наукових досліджень. 7. Основні етапи наукового дослідження.	4	
3	Тема 3. Класифікація методів дослідження. Неекспериментальні методи 1. Наукові підходи до класифікації методів дослідження. 2. Спостереження як метод психологічного дослідження. 3. Біографічний метод у психологічному дослідженні. 4. Метод аналізу продуктів діяльності. 5. Архівний метод у психологічному дослідженні. 6. Бесіда, інтерв'ю та анкетування у психологічному дослідженні. 7. Стандартизовані опитувальники та тести як методи психологічного дослідження.	4	
4	Тема 4. Експеримент в психології: зміст та етапи проведення 1. Особливості експериментального дослідження психіки. 2. Види експериментальних досліджень. 3. Основні етапи експериментального дослідження. 4. Стратегії формування вибірки. Генеральна сукупність. Репрезентативність вибірки. 5. Труднощі експериментального дослідження психіки.	2	1
5	Тема 5. Експериментальні змінні та засоби їх контролю	2	1

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Види змінних. 2. Незалежна змінна. 3. Залежна змінна. 4. Контроль змінних. 5. Надійність і валідність експериментального дослідження. 6. Вимір змінних. 		
6	<p>Тема 6. Гіпотези у психологічному дослідженні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гіпотеза і психологічні закономірності. 2. Рівні гіпотез: теоретичний, емпіричний, статистичний. 3. Види гіпотез (причинно-наслідкові, функціональної залежності та ін.). 4. Вимоги до формулювання гіпотез. Ознаки “правильної” гіпотези. 5. Види експериментальних гіпотез (за Р. Готтсданкером). 6. Принцип фальсифікованості та верифікованості наукової гіпотези. 7. Експериментальні та статистичні гіпотези; 0-гіпотеза. 	2	1
7	<p>Тема 7. Соціально-психологічні та етичні аспекти наукового дослідження</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Експериментальне спілкування. 2. Спілкування дослідника й досліджуваного в експерименті. 3. Типологія досліджуваних. 4. Соціально-психологічні фактори експерименту. 5. Засоби контролю ефектів спілкування в експерименті. 	2	1
8	<p>Тема 8. Планування експерименту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про планування психологічного експерименту. 2. Умови і форми планування. 3. Типи планування. 4. План як експериментальна схема варіювання умов незалежної змінної. 5. Види планів. 6. Простий план і його різновиди. 7. Складний (факторний) план. 8. Типи експериментальних схем для одного досліджуваного. 	4	1
9	<p>Тема 9. Доекспериментальні та квазіекспериментальні плани</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості доекспериментальних та квазіекспериментальних планів. 2. Доекспериментальні плани. 3. Квазіекспериментальні плани. 	2	
10	<p>Тема 10. Кореляційні дослідження в психології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність кореляційного дослідження. 	2	

	<p>2. Види кореляційного зв'язку.</p> <p>3. Контроль у кореляційних дослідженнях.</p> <p>4. Галузі застосування кореляційних досліджень.</p>		
11	<p>Тема 11. Кількісні методи обробки результатів психологічного дослідження</p> <p>1. Особливості обробки результатів експериментального дослідження в психології.</p> <p>2. Кількісна і якісна обробка.</p> <p>3. Проблема узагальнення результатів дослідження.</p> <p>4. Типові помилки узагальнення експериментальних даних.</p>	2	1
12	<p>Тема 12. Галузеві експерименти в психології</p> <p>1. Соціально-психологічні експерименти.</p> <p>2. Психологія експерименту в освітній сфері.</p> <p>3. Психологічні експерименти в сфері трудових відносин та управління.</p> <p>4. Моделювання психологічного експерименту.</p>	2	
13	<p>Тема 13. Інтерпретація та оформлення результатів експерименту</p> <p>1. Проблема узагальнення експериментальних даних.</p> <p>2. Особливості обробки результатів експериментального дослідження в психології.</p> <p>3. Форма представлення результатів дослідження.</p> <p>4. Типові помилки узагальнення експериментальних даних.</p> <p>5. Вимоги до складання звіту про результати експериментального дослідження психіки.</p> <p>6. Складові звіту.</p>	2	1
14	<p>Тема 14. Форми представлення результатів дослідження. Написання наукової роботи</p> <p>1. Класифікація форм наукових результатів дослідження.</p> <p>2. Кваліфікаційна робота бакалавра і магістра: вимоги до написання.</p> <p>3. Основні розділи кваліфікаційної роботи.</p> <p>4. Наукова стаття: правила написання та оформлення результатів наукового дослідження.</p> <p>5. Дотримання принципу академічної доброчесності.</p>	4	
Усього годин		36	10

3.2. Практичні заняття

№	Тема заняття	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Тема 1. Становлення експерименту в психології	2	
2	Тема 2. Методологія та структура наукового дослідження	4	
3	Тема 3. Класифікація методів дослідження. Неекспериментальні методи	4	
4	Тема 4. Експеримент в психології: зміст та етапи проведення	2	1
5	Тема 5. Експериментальні змінні та засоби їх контролю	2	1
6	Тема 6. Гіпотези у психологічному дослідженні	2	1
7	Тема 7. Соціально-психологічні та етичні аспекти наукового дослідження	2	1
8	Тема 8. Планування експерименту	4	1
9	Тема 9. Доекспериментальні та квазіекспериментальні плани	2	
10	Тема 10. Кореляційні дослідження в психології	2	
11	Тема 11. Кількісні методи обробки результатів психологічного дослідження	2	
12	Тема 12. Галузеві експерименти в психології	2	
13	Тема 13. Інтерпретація та оформлення результатів експерименту	2	1
14	Тема 14. Форми представлення результатів дослідження. Написання наукової роботи	4	
Усього годин:		36	6

3.3. Самостійна робота

№	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Підготовка до практичних занять та опрацювання лекційного матеріалу	36	7
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції: 2. Історія розвитку вітчизняної експериментальної психології. 3. Історія розвитку міжнародної експериментальної психології. 4. Роль експериментального дослідження психіки у здобутті наукових психологічних знань. 5. Особливості досліджуваних при проведенні експерименту. 6. Найпоширеніші напрямки використання експериментального дослідження. 7. Контроль в експериментальному дослідженні. 8. Доцільність проведення психологічного експерименту. 9. Орієнтовний перелік вирішуваних питань при проведенні психологічного експерименту. 10. Експеримент у медичній галузі. 11. Скласти таблицю «Види експериментального дослідження». 12. Підготувати презентацію «Процедура проведення психологічного експерименту». 13. Проаналізуйте 5 експериментів за етапами проведення психологічного експерименту, виділіть тему і мету, гіпотезу, змінні, отримані результати, висновки. 14. Комунікативні артефакти і засоби їх попередження. 15. Стилі взаємодії експериментатора та випробуваних у процесі спільної діяльності. 16. Застосування програми математико-статистичної обробки даних SPSS для психологів. 	17	84
3	Підготовка та складання екзамену, тестування - Модуль №1 - Модуль №2 - Екзамен	25	45
Усього годин:		76	136

4. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна			Аудиторна та самостійна робота					
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний	10	
20	18		20	17				
Лекції	Вид робіт	Бал	Лекції	Вид робіт	Бал	Практичне завдання	15	
Лекція №1	Практичне заняття №1	2	Лекція №10	Практичне заняття №10	2			
Лекція №2	Практичне заняття №2	2	Лекція №11	Практичне заняття №11	2			
Лекція №3	Практичне заняття №3	2	Лекція №12	Практичне заняття №12	2			
Лекція №4	Практичне заняття №4	2	Лекція №13	Практичне заняття №13	2			
Лекція №5	Практичне заняття №5	2	Лекція №14	Практичне заняття №14	2			
Лекція №6	Практичне заняття №6	2	Лекція №15	Практичне заняття №15	2			
Лекція №7	Практичне заняття №7	2	Лекція №16	Практичне заняття №16	2			
Лекція №8	Практичне заняття №8	2	Лекція №17	Практичне заняття №17	2			
Лекція №9	Практичне заняття №9	2	Лекція №18	Практичне заняття №18	1			

5. Навчально-методичне забезпечення

Дистанційний курс ID 1103 «Експериментальна психологія». Режим доступу: <https://dl.tntu.edu.ua/index.php>

Періг І.М. Експериментальна психологія / Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи для студентів спеціальності 053 «Психологія». Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2024. 41 с.

6. Рекомендована література

Основна література

1. Балабанова Л. М. Психологія експерименту: підручник. Харків: Фоліо, 2020. 280 с.
2. Бедан В.Б. Експериментальна психологія : курс лекцій (для студентів-психологів факультету психології, політології та соціології). Одеса : ОЮА, 2020. 102 с.
3. Бедан В.Б. Експериментальна психологія : Робочий зошит для самостійної роботи студентів-психологів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА». Одеса: Фенікс, 2021. 75 с.
4. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. К.: «ВД «Професіонал», 2007. 208 с.
5. Карагодіна О. І. Практикум з експериментальної психології: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2017. 188 с.
6. Козлов В. В. Психологічний експеримент: теорія та практика. Львів: Видавництво Львівського університету, 2019. 246 с.
7. Колтунович Т.А., Чуйко Г.В., Чаплак Я.В. Соціально-психологічні експерименти : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 192 с.
8. Коpecь Л. Класичні експерименти в психології. Київ : Києво-Могилянська академія, 2010. 283 с.
9. Малхазов О.Р. Експериментальна психологія: практичний посібник. Київ: Талком, 2020. 321 с.
10. Семенов І. В. Методи експериментальної психології: навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2018. 172 с.
11. Радченко О. В. Експериментальна психологія у дослідженнях поведінки. Вінниця: Нова книга, 2021. 290 с.
12. Попова Н. П. Психологія наукового експерименту: теорія та методика. Дніпро: ДНУ, 2016. 198 с.
13. Brannigan Augustine The use and misuse of the experimental method in social psychology. A critical examination of classical research. London : Routledge. 2020. 228 p.

Допоміжна література

1. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. К.: МАУП, 2003. 120 с.
2. Галян О. І., Галян І. М. Експериментальна психологія. Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2012. 400 с.
3. Гірняк Г.С. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Експериментальна психологія» для студентів спеціальності 053 «Психологія». Тернопіль: ВПЦ Економічна думка, 2018. 60 с.
4. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія. К.: Центр

